

ПРОБЛЕМИ КОНСОЛІДАЦІЇ ТА ДЕКОНСОЛІДАЦІЇ УКРАЇНСТВА В ПОСТКОЛОНІАЛЬНУ ДОБУ

УДК 327.39(=161.2)

Ніна Авер'янова

Чинники консолідації українства в постколоніальну добу

Анотація. У статті аналізується проблема консолідації українства в сучасних умовах. Показано, що українство для своєї консолідації має чітко уявляти кінцеву мету, якої прагне і мобілізувати свої зусилля для її досягнення. Консолідація українства залежить від багатьох чинників, серед яких – спільність ідеї, мети, діяльність національної політичної еліти, що має бути взірцем суспільної єдності, політична культура, державна мова, історична пам'ять, економічні та освітньо-виховні чинники, релігія, мистецтво та ін. Авторка статті зупиняється на таких чинниках як політична еліта, мова, історична пам'ять. Вказує, що оскільки саме політична еліта формує політичні орієнтири для поступу держави, то необхідно, щоб вона, насамперед, представляла інтереси всього суспільства, була висококваліфікованою та користувалася довірою серед населення, послідовною та відкритою в своїх діях, не допускала внутрішніх конфліктів і чвар, що стане запорукою згуртування всього українства. Також важливо створити мовний простір для належного функціонування української мови. Мовна політика в процесі зміцнення національної держави, водночас з гарантуванням мовних прав людини, має забезпечувати національну єдність суспільства та утверджувати політичну стабільність. Українство, незважаючи на інформаційні війни та жорстку війну за мізки й душі українціє, повинно зберігати на основі історичної пам'яті свою культуру, мову, територію. Для об'єктивного висвітлення історичних подій як в науковій літературі, так і в ЗМІ, потрібно залучати фахівців – істориків, філософів і культурологів.

Ключові слова: українство, консолідація українства, політична еліта, мова, історична пам'ять, політика історичної пам'яті, мовна політика.

Nina Averianova

Factors of Consolidation of Ukrainianess in Postcolonial Age

Abstract. Consolidation of Ukrainians is formed as an idea, that unites all political forces and social subjects round the values of providing of political stability, social development and international consent in Ukraine. Ukrainians, that consolidated must be oriented on the future, it must clearly present an ultimate goal to that aims. The process of consolidation is protracted and heavy, he presents a main socio-political task to development of society. The powerful factors of consolidation of Ukrainians are forming of political nation, development of civil society and presence of national elite, that must instance public unity. Amongst important factors, that can consolidate Ukrainians a substantial place is occupied by the processes of concordance of interests of ethnic associations of Ukraine, realization of national idea, potential of Ukrainian, historical memories and religion.

As exactly a political elite forms political reference points for advancement of the state, then it is necessary, that she, first of all, was of interest all society, was highly skilled and enjoyed a confidence among a population. A language appears a powerful factor that consolidates of Ukrainians. Absence of purposeful language politics on receipt resulted Ukraine of independence in a volume that Ukrainian society clearly shared on Ukrainian-language and Russian-language regions. It is important, that in present time, when opposition of our state to open aggression of Russian Federation is, the Ukrainian TV channels translated news, different transmissions and films by Ukrainian, in particular, with the subjects of reflection of heroism and dignity of Ukrainians. Historical memory plays an important role the processes of rallying of Ukrainians. For objective illumination of historical events both in scientific literature and in mass-media, it is needed to attract specialists – historians, philosophers. It is necessary to open out professional discussions in mass-media in relation to historical events, facts and personalities that cause ambiguous attitude toward itself and provoke conflicts in Ukrainian society. Politics in relation to historical memory, first of all, must be directed in support stability in society, not to assume the excessive politicizing of historical events, but must balance vision of the historical past of separate regions with national vision.

Thus, when a question appeared about territorial integrity of our state, Ukrainians unites for the active decision of this problem. Aggression of Russian Federation in relation to Ukraine stimulated the consolidation processes of Ukrainians and became, in a certain measure, by the means of concentration of collective energy, Ukraine sent to the European vector of development.

Keywords: Ukrainians, consolidation of Ukrainians, the political elite, language, historical memory, politics of historical memory, language policy.

Постановка проблеми. Вступивши в добу незалежності, або як її ще називають постколоніальну добу, Україна зіштовхнулася з низкою принципово нових завдань і проблем, серед яких і проблема консолідації українства. Вона є доволі складною, її ґрунтовне вирішення потребує значних інтелектуальних і духовних сил, економічних ресурсів і політичної волі влади. Актуальність проблеми консолідації українства посилилася в наші дні, коли тривають воєнні дії на Сході України, держава втратила частину територій, відбувається поглиблення моральної кризи українського суспільства. «Консолідація – центральний чинник ефективності будь-якої соціальної дії, що потребує колективного розуму чи колективної насаги, не

говорячи вже про ту чи іншу стратегічну мету, досягнення якої просто неможливе без задіяння цього феномену» [14, с. 100]. Консолідація українства формується як ідея, що об'єднує всі політичні партії, громадські організації та соціальні суб'єкти довкола цінностей українців для забезпечення поступу української нації і міжнаціональної злагоди в Україні. Українство, щоб консолідуватись має орієнтуватись на майбутнє, тобто воно повинно чітко уявляти кінцеву мету, якої прагне і мобілізувати свої зусилля для її досягнення. Консолідація українства залежить від багатьох чинників, серед яких – спільність ідеї, мети, діяльність національної політичної еліти, що має бути взірцем суспільної єдності, політична культура, державна мова, історична пам'ять,

економічні та освітньо-виховні чинники, релігія, мистецтво та ін.

Аналіз досліджень. Ґрунтовні дослідження суспільної єдності та солідарності були закладені Е. Дюркгеймом, Ю. Хабермасом. Суттєві розробки до проблеми суспільного згуртування внесли такі вчені як Н. Джонсон, Дж. Кларк, Дж. Лоренс, Р. Мартін, Дж. Сакс, А. Сміт та ін. У вітчизняній науковій літературі питання щодо консолідаційних процесів українського суспільства висвітлювалися у працях політологів, філософів, істориків і соціологів: В. Баранівського, І. Варзара, Т. Воропаєвої, І. Грабовської, В. Євтуха, О. Картунова, А. Колодій, І. Кресіної, В. Крисаченка, Г. Луцишин, Є. Магди, М. Обушного, О. Оржель, М. Поповича, Ю. Римаренка, М. Степико, В. Фесенка та ін.

Незважаючи на значну кількість наукових студій, присвячених проблемі консолідації, багато аспектів цієї проблеми залишаються недостатньо вивченими, зокрема, аспект консолідації українства в постколоніальну добу, що і визначило **мету** даної статті.

Виклад основного матеріалу. Як вже було вказано у вищевикладеному, національна політична еліта виступає одним із головних чинників консолідації українства. Впливовість політичної еліти на розвиток всіх сфер життя держави, на впровадження та ефективність функціонування демократичних реформ у країні, на рівень економічної і духовної стабільності в суспільстві не викликає сумнівів. Оскільки політичне управління є найбільш суттєвою функцією політичної еліти, то вона безпосередньо і систематично бере участь у прийнятті рішень, пов'язаних з використанням державної влади. В ідеалі політична еліта виконує свої функції в суспільстві, якщо в її діяльності домінують не власні інтереси, а інтереси всього суспільства; коли вона здатна забезпечити оптимальне для даних умов співіснування демократизму і професійності в керівництві; вміє налагоджувати стосунки з громадянським суспільством, будує демократичні стосунки між суб'єктами, що входять до її складу та на основі цього відбувається економічний, культурний та соціальний прогрес у соціумі. Якість політичної еліти багато в чому залежить від того, наскільки вона відкрита для найбільш активних і освічених особистостей із інших елітарних груп, наскільки ефективно діють «фільтри» для випадкових і аморальних осіб [1].

Нині, з одного боку, політична еліта України, закликає до єдності суспільства, а з іншого, – представники різних політичних партій для розширення чисельності свого електорату активно використовують у своїй політиці існуючі в українському суспільстві суперечності, що призводить до напруги та агресії в ньому. Неспроможність української еліти ставити інтереси суспільства вище власних амбіцій становить значну перешкоду в процесах консолідації українства. А оскільки саме політична еліта формує політичні орієнтири для поступу держави, то необхідно, щоб вона, насамперед, представляла інтереси всього суспільства, була висококваліфікованою та

користувалася довірою серед населення, послідовною та відкритою в своїх діях, не допускала внутрішніх конфліктів і чвар, що стане запорукою згуртування всього українства.

Потужним чинником, що консолідує українство, постає українська мова. «Утвердження в незалежній Україні мови найчисленнішого корінного етносу у статусі державної цілком відповідає європейському принципіві мовно-культурного будівництва і є єдиним шляхом консолідації населення і гармонізації міжетнічних стосунків у країні» [8, с. 4], – підкреслює Лариса Масенко. Мова виконує не лише комунікативну функцію, а й ідентифікаційну та націєтворчу; класифікація за мовою, що виокремлює один народ від іншого, вважається найбільш точною. В процесі зміцнення національної держави мовна політика, водночас з гарантуванням мовних прав людини, має забезпечувати національну єдність соціуму та утверджувати політичну стабільність. Відсутність цілеспрямованої мовної політики після отримання Україною незалежності, що є наслідком колоніального стану України в минулому, призвела до поділу українського суспільства на україномовні та російськомовні регіони. Довготривалі дискусії з приводу інституціоналізації двомовності в Україні сприяли загостренню відносин між найбільшими за кількістю населення етнотіпами країни – українцями та росіянами, що, звичайно, порушувало стабільність у суспільстві. Загострення мовної проблеми досить часто провокувалося політичними партіями, особливо у період передвиборчої кампанії, коли мовне питання ставало приводом для маніпуляцій, насамперед для того, щоб відволікати увагу населення від болючих економічних і соціальних проблем. Ситуацію з державною (українською) мовою, яка склалася й існує упродовж часів незалежності, можна розглядати як постколоніальний синдром.

Мовно-політична проблема вміло використовувалась проросійськими силами як спосіб ескалації конфлікту в Україні. Прямо протилежні геополітичні спрямування проросійських і національних політичних сил «тісно переплелися у мовно-політичному конфлікті, чим активізували політичну кризу, яка перейшла в іншу фазу протистоянь – російсько-український військовий конфлікт» [13, с. 41]. Так, навіть вторгнення в Крим Російська Федерація аргументувала як акт захисту російськомовних громадян, зокрема, як захист їхніх прав від утисків української держави, що не затверджує російську мову як другу державну. Внаслідок вторгнення російських військ відбулася воєнна окупація Автономної Республіки Крим і міста Севастополь. Успішність російської гібридної тактики на Кримському півострові пояснюється не лише використанням силових засобів, а й небажанням частини українських військових, які знаходились у Криму, здійснювати спротив. У результаті «безвладдя» на той час (під час зміни влади в державі на початку 2014 р.) та незадовільного стану українських безпекових структур керування силами оборони не відбувалося. Українське керівництво з

запізненням реагувало на події в Криму і Сході України, йому «бракувало стратегічних і тактичних підходів на російському напрямі» [10, с. 6]. Окрім цього слабка громадянська ідентичність кримчан («Я – громадянин України»), формування якої проходило під російсько-імперським впливом, створила підґрунтя для антиукраїнських і сепаратистських настроїв у Криму. Адже тут і в часи існування СРСР, і після отримання Україною незалежності не впроваджувалася цілеспрямована етнонаціональна політика. Крим, з його широкомасштабним домінуванням російської мови і культури, радянської символіки, традицій і міфів, з його орієнтацією на Російську Федерацію як заможну і сильну державу, не сприйняв українського проекту з його європейським вибором.

Зазначені події засвідчують не лише потужну експансію Російської Федерації, а й відсутність чіткої державної гуманітарної політики в Україні, яка б мала змогу протидіяти російським впливам, у тому числі, в мовній сфері. Розв'язання цього питання ускладнює і той факт, що «роздержавлення» ЗМІ в кінцевому результаті спричинило до встановлення монополії бізнесових груп у інформаційному просторі України. Втрата державою контролю над засобами масової інформації призвела до того, що тепер держава має домовлятися з власниками телевізійних каналів і радіомовної сфери. Тому важливо створити мовний простір для належного функціонування української мови. Не дивлячись на те, що в реальному житті громадяни нашої держави спілкуються українською та російською мовами і в різних регіонах України відбувається суттєве домінування однієї з них, необхідно, щоб українські телеканали транслювали новини, різні передачі та фільми українською мовою, зокрема, з тематикою відображення героїзму і гідності українців.

Історична пам'ять, яка є складовою національної ідентичності та національної свідомості, також відіграє важливу роль у процесах консолідації українства. Історична пам'ять передає від минулого до сьогодення матеріальні артефакти (пам'ятки мистецтва, наукові та архівні матеріали, літературні та філософські тексти, ін.). Вона охоплює знання та слогади про витоки, ставлення і розвиток свого етносу, про видатних особистостей нації та про їхні визначні діяння. Проте «історична пам'ять не є історією чи історичним знанням, а передусім властивістю соціальної групи чи спільноти шукати обґрунтування свого існування та "інакшості". Тобто, історична пам'ять в тому сенсі, який їй надається в сучасному суспільстві, є перш за все феноменом суспільної (колективної) свідомості, а як така – залежною від тих провідних сил, котрі цю спільноту очолюють і спрямовують. Іншими словами, історична пам'ять – це мета і результат інтегративних процесів певної спільноти – групи, корпорації, стану, нації, держави» [5, с. 219]. Колективні уявлення про знаменні історичні події та про видатних особистостей стають підґрунтям групової ідентичності, що дає можливість ототожнювати себе за принципом «свій – чужий».

Оскільки в нашій державі акцентування на певних подіях історичного минулого призвело до суспільної напруги (наприклад, питання, що

стосувалися Голодомору 1932 – 1933 рр., діяльності Української повстанської армії, революції 1917 р. та ін.), то можна говорити про те, що державна політика щодо історичної пам'яті не врегульована і позбавлена системності. Така роз'єднаність українського суспільства багато в чому пояснюється об'єктивними причинами, серед яких – колоніальний статус України в минулому, довготривала територіальна роздільність України і входження її в склад різних імперій, що, звичайно, відбилося на формуванні свідомості та ментальності українців. Так, сприймання в минулому населенням Західної України в більшій мірі культури поляків, румунів, угорців, а Східної – переважно російської культури, призвело до різних, часто кардинально-протилежних, поглядів на минуле та майбутнє нашої держави.

На сході і півдні України більша частина населення перебуває в контексті імперської історичної пам'яті, що виявляється в ностальгії за СРСР чи Російською імперією. Імперська історична пам'ять закладає базис для розвитку комплексів месійності та обраності в історичному процесі, наслідком яких є асиміляція історичної пам'яті народів, що входять в склад цієї імперії. Упродовж часів незалежності України культурні цінності радянського чи неоімперського зразка активно підкріплювалися російськими ЗМІ. Вміло керуючи свідомістю людей через засоби масової інформації та використовуючи спеціальні маніпулятивні технології Російська Федерація і в наші дні утверджує в свідомості українських громадян проросійські геополітичні орієнтації, нав'язує міфи про агресію «бандерівців», «західну» розбещеність та ін. Як слушно зауважив Євген Головаха, «саме антиукраїнізм є зараз консолідуючим чинником у Росії» [4, с. 20]. Таку позицію росіян красномовно демонструють соціологічні опитування «Левада-центру» – однієї з найбільших російських недержавних дослідницьких організацій: у червні 2016 р. головними ворогами Росії населення країни вважало США, Україну та Туреччину, при цьому найбільш вороже до Російської Федерації, на думку росіян, налаштовані США (72 %), а на другому місці – Україна (48 %) [11]. У вересні 2016 р. кількість негативно налаштованих росіян щодо України зростає до 56 % [9]. При цьому формування Росією власного іміджу як могутньої держави, що захищає своїх громадян та етнічних росіян на чужих територіях, переконує російське населення в справедливості влади Російської Федерації, обстоюванні нею демократичних принципів, прав і свобод.

Неоімперське мислення проросійських українців негативно впливає на процес консолідації українства. Суттєвим є й те, що самі українські політики за всі роки постколоніальної доби «свідомо і цілеспрямовано використовували феномен історичної пам'яті як знаряддя для маніпулювання суспільною свідомістю, як певну політичну технологію» [7, с. 37], що роз'єднувало українську націю.

Таким чином, для об'єктивного висвітлення історичних подій як в науковій літературі, так і в ЗМІ, потрібно залучати фахівців – істориків, філософів і

культурологів. Це дуже важливо, адже дослідження засвідчують, що в наш час історична пам'ять спільноти формується передусім через засоби масової інформації, шкільні підручники, твори мистецтва, а не через фахові наукові видання. Так, російські вчені та інші зарубіжні дослідники у своїх працях продемонстрували, що інформацію про минуле більшість пересічних громадян отримують з підручників (у рамках загальної шкільної освіти), але фактично основними джерелами інформації з історії є телебачення та кінофільми (підручники – 77%, кінофільми – 70%, телепередачі – 66%, журнали і газети – 45%, мемуари та художня література – 43%, музеї та екскурсії – 36%, розповіді людей старшого покоління – 35%, радіопередачі – 24%, спеціальна історична література – 23%, сімейні архіви – 6%, інше – 3%. Слід зауважити, що була можливість вибирати зі списку кілька варіантів відповідей) [12, с. 4]. Тому необхідно розгортати фахові дискусії в мас-медіа щодо історичних подій, фактів і особистостей, які викликають неоднозначне ставлення до себе та провокують конфлікти в українському соціумі. Політика щодо історичної пам'яті, насамперед, має спрямовуватись на підтримку стабільності у суспільстві, не допускати надмірну політизацію історичних подій, а повинна збалансовувати бачення історичного минулого окремих регіонів з загальнонаціональним баченням. Українство, незважаючи на інформаційні війни та жорстку війну за мізки й душі українців, повинно зберігати на основі історичної пам'яті свою культуру, мову, територію.

Несформоване громадянське суспільство в Україні, продовження неоголошеної війни з Російською Федерацією, відсутність прогресу у питанні щодо повернення АР Крим, зниження соціальних стандартів, зростання бідності та безробіття, відсутність ефективних реформ, корупція в державних і недержавних закладах, а також песимістичні настрої українців щодо майбутнього України гальмують згуртування українства. Так, наприклад, значна кількість громадян України (3,2 млн. осіб) має середньодушові доходи на місяць нижче прожиткового мінімуму, який необхідний для забезпечення нормального функціонування людського організму, що свідчить про бідність населення України [2, с. 48]. Високий рівень безробіття громадян (на одну вакантну посаду в середньому по Україні припадає 14 осіб [2, с. 49]) досить часто приводить їх до нерегламентованої зайнятості або незаконних видів діяльності, що загрозовано в обох випадках як для самих громадян, так і держави в цілому. Окрім цього, на думку більшості населення України, «вищі керівники держави не є патріотами країни. На протипагу їм, українських військовослужбовців, які воюють або воювали в зоні АТО, вважають патріотами 74 %» [6, с. 6]. Високому керівництву нашої держави варто було б уважно прислухатися до соціологічних досліджень Центру Разумкова, які засвідчують, що дії влади щодо реалізації реформ у державі послабили почуття патріотизму у громадян України [6, с. 5 – 6].

Негативними настроями серед українських громадян активно послуговується російська пропаганда для дестабілізації в Україні. Російська Федерація поряд із військовим складником конфлікту на Донбасі масштабно застосовує інформаційний складник, який спрямовується як на внутрішній фронт (серед населення в зоні конфлікту та в цілому серед українських громадян; серед власного населення), так і зовнішній фронт (серед міжнародної спільноти). Кремль у своїй політиці й надалі дестабілізуватиме ситуацію в середині України для впровадження хаосу на українській території та розколу українства; він і в подальшому буде створювати стереотипи «фашистських українців», негативний імідж української держави в світі з метою зменшення її геополітичного значення. Проте слід пам'ятати, що соціальна, політична, релігійна та ін. розділеність у суспільстві спостерігається й у багатьох інших країнах, головне – зберегти при цьому національну єдність.

Нині, коли постало питання про терто-ріальну цілісність нашої держави, українство об'єднується для активного вирішення цієї проблеми. Агресія Російської Федерації по відношенню до України стимулювала процеси консолідації українства й стала, в певній мірі, засобом концентрації колективної енергії, спрямованої на європейський вектор розвитку України. Підйом патріотичних почуттів українців, значна кількість добровольців, які бажають захищати Батьківщину, поширення волонтерського руху засвідчують наявність поступальних кроків у розвитку громадянського суспільства в Україні та консолідації українства в цілому.

Висновки. Отже, «вивчення проблеми консолідації українства постколоніальної доби має збагатити загальнолюдську гуманітаристику унікальним досвідом європейської спільноти, що вступила у XXI ст. у стані соціуму перехідного (постколоніального) типу та конкурентної (постколоніальної, такої, що розвивається) держави» [3, с. 20]. Важливо, щоб консолідація українства постколоніальної доби була не абстрактним поняттям, а мала чітко сформульовану програму з конкретними механізмами її виконання, що поступово і наполегливо втілюються в життя.

Література:

1. Авер'янова Н. М. Національна еліта України: сучасні проблеми формування // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Історія. Філософія. Політологія. – Одеса, 2011. – Вип. 3. – С. 172 – 175.
2. Власюк О. С., Яценко Л. Д. Людський розвиток в Україні: чинники та проблеми // Стратегічні пріоритети. Серія «Політика». – 2016. – № 1(38). – С. 43 – 54.
3. Грабовська І. Актуальність дослідження консолідаційних процесів українства постколоніальної доби // Українознавчий альманах. Випуск 19. – К.: «Міленіум+», 2016. – 194 с. – С. 16 – 21.
4. Гуманітарні виклики та соціальні наслідки військових дій на Сході України. Матеріали Круглого столу / ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, м. Київ, 22 вересня 2015 р. – К., 2015. – 276 с.

5. Зашкільняк Л. О. Історична пам'ять та історіографія: методологічні аспекти взаємодії // Національна та історична пам'ять. Збірник наукових праць. – Вип. 2. – К.: ДП «НВЦ Пріоритети», 2012. – 412 с. – С. 218 – 233.
 6. Консолідація українського суспільства: шляхи, виклики, перспективи. Інформаційно-аналітичні матеріали до Фахової дискусії 16 грудня 2016 р. – К.: Центр Разумкова, 2016. – 100 с.
 7. Луцишин Г. І. Державна політика історичної пам'яті як чинник консолідації українського суспільства // Грані. Науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах. – Дніпропетровськ, 2015. – №8(124). – С. 33 – 38.
 8. Масенко Л. Мова і суспільство. Постколоніальний вимір. – К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2004. – 163 с.
 9. Отношение россиян к Украине ухудшилось [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bbc.com/ukrainian/ukraine_in_russian/2016/10/161026_ru_s_attitude_ukrainians_russia
 10. Перспективи українсько-російських відносин // Національна безпека і оборона. – 2015. – № 8-9 (157-158). – С. 2 – 20.
 11. Россияне решили, кто им враги [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.levada.ru/2016/06/02/rossiyane-reshili-kto-im-vragi/>
 12. Савельева И. М., Поletaev A. V. Социальные представления о прошлом: источники и репрезентации. – М.: ГУ ВШЕ, 2005. – 52 с.
 13. Савойська С. В. Геополітичний вимір мовної політики посттоталітарної України: конструктивний і деструктивний аспекти проблеми // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Філософія. Політологія». – 2014. – № 3(117). – С. 39 – 43.
 14. Степико М. Т. Українська ідентичність: феномен і засади формування. Монографія. – К.: НІСД, 2011. – 336 с.
- References:**
1. Aver"yanova N. M. Natsionalna elita Ukrainy: suchasni problemy formuvannya // Naukovyy visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya: Istoryia. Filosofiia. Politolohiya. – Odesa, 2011. – Vyp. 3. – S. 172 – 175.
 2. Vlasyuk O. S., Yatsenko L. D. Lyudskyy rozvytok v Ukraini: chynnyky ta problemy // Stratehichni priorytety. Seriya «Polityka». – 2016. – № 1(38). – S. 43 – 54.
 3. Hrabovska I. Aktualnist doslidzhennya konsolidatsiynikh protsesiv ukrainstva postkolonialnoyi doby // Ukrayinoznavchyy almanakh. Vypusk 19. – K.: «Milenium+», 2016. – 194 s. – S. 16 – 21.
 4. Humanitarni vyklyky ta sotsialni naslidky viiskovykh dii na Skhodi Ukrainy. Materialy Kruhloho stolu / IMFE im. M. T. Rylskoho NAN Ukrainy, m. Kyiv, 22 veresnia 2015 r. – K., 2015. – 276 s.
 5. Zashkilniak L. O. Istorychna pamiat ta istoriohrafia: metodolohichni aspekty vzaiemodii // Natsionalna ta istorychna pamiat. Zbirnyk naukovykh prats. – Vyp. 2. – K.: DP «NVTs Priorityty», 2012. – 412 s. – S. 218 – 233.
 6. Konsolidatsiya ukraïnskoho suspilstva: shlyakhy, vyklyky, perspektyvy. Informatsiyno-analitychni materialy do Fakhovoyi dyskusiyi 16 hrudnya 2016 r. – K.: Tsentrazumkova, 2016. – 100 s.
 7. Lutsyshyn H. I. Derzhavna polityka istorychnoyi pam'yati yak chynnyk konsolidatsiyi ukraïnskoho suspilstva // Hrani. Naukovo-teoretychnyy i hromadsko-politychnyy almanakh. – Dnipropetrovsk, 2015. – № (124). – S. 33 – 38.
 8. Masenko L. Mova i suspilstvo. Postkolonialny vymir. – K.: Vydavnychyy dim «KM Akademiya», 2004. – 163 s.
 9. Otnoshenye rossyyan k Ukrainy ukhudshylos [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.bbc.com/ukrainian/ukraine_in_russian/2016/10/161026_ru_s_attitude_ukrainians_russia
 10. Perspektivy ukraïnsko-rosiyykykh vidnosyn // Natsionalna bezpeka i oborona. – 2015. – № 8-9 (157-158). – S. 2 – 20.
 11. Rossyyane reshily, kto ym vrazy [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.levada.ru/2016/06/02/rossiyane-reshili-kto-im-vragi/>
 12. Saveleva Y. M., Poletaev A. V. Sotsyalnye predstavlenyya o proshlom: ystochnyky y reprezentatsyy. – M.: HU VShE, 2005. – 52 s.
 13. Savoyska S. V. Neopolitychnyy vymir movnoyi polityky posttotalitarnoyi Ukrainy: konstruktivnyy i destruktivnyy aspekty problemy // Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Seriya «Filosofiia. Politolohiya». – 2014. – № 3(117). – S. 39 – 43.
- Stepyko M. T. Ukrainyska identychnist: fenomen i zasady formuvannya

УДК 130.12+316.3

Юлія Бродецька

Деконсолідаційні аспекти сучасного суспільства: реконфігурація імперіальності в просторі співбуттєвості

Анотація. Аналіз статті зосереджений на розгляді деконсолідаційних аспектів сучасного суспільства. В якості останніх виступає ідеологія імперіальності, що трансформує механізми й практики своєї реалізації в сучасному соціокультурному просторі. Виявлено, що характер розвитку сучасної соціальної теорії, її методологічний потенціал, проявляють ті протиріччя, які виникають щодо інтерпретації соціального єднання в рамках класичної методології дослідження проблеми. Трактуювання соціальності з позицій політичної філософії, веде до обмеженості рецептів «загального єднання з примусу», представлених переважно ідеями імперіальності (в проявах авторитарних та тоталітарних моделей). Зазначається, що в якості симулятивної практики соціальної інтеграції ідея імперії виступає деструкцією соціальності, що загрожує її порядку, стабільності. Іншими словами, потенціал держави не дозволяє подолати дискурс влади, обмежуючи можливість конструювання практик соціального єднання. Тут простором, що інвестує імперські тенденції в соціальну практику, виступає масова культура. Переростаючи межі індивідуального